

1.	Inleiding	3
2.	Algemene informatie over Pesten	4
2.1.	Wat is pesten en wat is verschil met plagen	4
2.2.	Vormen pestgedrag	4
2.3.	Rollen binnen pestgedrag	4
2.4.	Signalen	5
3.	Preventieve aanpak	6
3.1.	Preventieve aanpak op school	6
3.2.	Andere preventieve activiteiten/acties	7
4.	Curatieve aanpak	8
4.1.	Houding leerkracht/directie/ouders t.a.v. pesten	8
4.2.	Steungroepaanpak	8
4.2.1.	Eerste gesprek gepeste leerling	9
4.2.2.	Stappenplan curatief groepsgesprek	9
4.2.3.	Stappenplan steungroepaanpak	9
4.2.4.	Steungroepaanpak bij kleuters	10
4.2.5.	Herstelaanpak	10
4.2.6.	Wat als curatieve aanpak niet werkt?	11
5.	Begeleiding bij pesten	12
5.1.	Adviezen aan ouders	12
5.1.1.	Adviezen aan ouders van gepeste kinderen	12
5.1.2.	Adviezen aan ouders van pesters	12
5.1.3.	Adviezen aan alle ouders	13
5.2.	Wat te doen tegen digitaal pesten?	13
5.3.	Begeleiding op school	14
5.3.1.	Begeleiding van het slachtoffer	14
5.3.2.	Begeleiding van de pester	15
6.	Organisatie	16
6.1.	Contactpersonen	16
6.2.	Externe hulp	16
6.3.	Training	16
6.4.	Bronvermelding	16
7.	Bijlages	17
	* Herstelplan	
	* gespreksformulier slachtoffer	
	* Gespreksformulier evaluatie met slachtoffer	
	* Gespreksformulier steungroep	
	* Gespreksformulier evaluatie steungroep	



Stichting Openbaar Primair Onderwijs Tholen

**Anti Pest Protocol
versie november 2018
obs De Schalm**

1.

Inleiding

1.1 Belang van een pestprotocol

Zoals duidelijk in onze schoolgids naar voren komt, wil het team van de obs De Schalm de kinderen een veilig gevoel geven op school. We willen een school zijn waar de kinderen zichzelf thuis voelen en zich in een veilig, pedagogisch klimaat op een positieve wijze kunnen ontwikkelen. Het onderwijs richt zich hierbij in elk geval op de emotionele en verstandelijke ontwikkeling van het kind, op het ontwikkelen van de creativiteit en op het verwerven van noodzakelijke kennis, culturele en lichamelijke vaardigheden. Belangrijk is dat kinderen, bij alles wat zij ontmoeten of aangeboden krijgen, zichzelf kunnen blijven, maar ook dat zij zich ervan bewust raken dat: problemen niet altijd eenvoudig op te lossen zijn; een goede werkhouding en werklust noodzakelijk zijn; moeilijkheden zowel alleen als in teamverband opgelost kunnen worden; verantwoordelijkheid soms een zware last kan zijn.

Met de invoering van het pestprotocol proberen we dit pedagogische en veilige klimaat voor de kinderen te vergroten door op een gestructureerde manier in te springen op gedrag dat op elke school voorkomt. In het protocol hebben we bewust gekozen voor het opnemen van een deel algemene informatie over pesten. Kennis vergroot de kans op het signaleren van pestgedrag en het vroegtijdig signaleren voorkomt dat de schade zo klein mogelijk blijft en situaties niet uit de hand lopen. Ook staat de definitie van pesten, zoals wij deze op school hanteren, weergegeven. Als school proberen wij op allerlei manieren om te voorkomen dat er sprake is van pestgedrag. Hiertoe hebben wij een hoofdstuk preventie opgenomen. Hierin staat omschreven welke basishoudingen en gedragingen wij als leerkrachten hanteren binnen de school en ook hoe er op andere vlakken aandacht wordt besteed aan de preventie van pestgedrag. Pestgedrag kan echter niet altijd worden voorkomen. We hebben daarom getracht een duidelijk en helder stappenplan te ontwikkelen voor de momenten dat er wel sprake is van pestgedrag. Alle betrokkenen weten op deze manier waar ze aan toe zijn, wat er van hen wordt verwacht en hoe de verschillende procedures verlopen. Tot slot hebben we een aantal tips en adviezen opgenomen die je als ouder kunt gebruiken om pestgedrag te voorkomen en voor hoe je kunt handelen in situaties waarin er wel sprake is van pestgedrag.

1.2 Uitgangspunten

Onze uitgangspunten ten aanzien van pesten en hoe wij dat als school het beste kunnen aanpakken wordt hieronder beschreven.

- Wij geloven in de kracht van de groep. Pesten is een groepsproces en pesten wordt daarom bij ons in de groep opgelost.
- Wij investeren in een zo goed mogelijke preventieve aanpak.
- Wij werken oplossingsgericht.

2. Algemene informatie over Pesten

2.1. Wat is pesten en wat is verschil met plagen

Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met herhaaldelijk wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen zijn. Opzettelijk betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een machtsverschil. Slachtoffers zijn minder sterk dan pesters en kunnen zich niet goed verdedigen.

Plagen	Pesten
<ul style="list-style-type: none">- Is onschuldig. (niet de bedoeling om iemand te kwetsen)- Is van korte duur of tijdelijk.- Speelt zich af tussen "gelijken".	<ul style="list-style-type: none">- Gebeurt met opzet- Pesten gebeurt telkens opnieuw tegen dezelfde persoon/ structureel- Er is sprake van machtsongelijkheid.

2.2 Vormen van pesten

Er kan op veel verschillende manieren sprake zijn van pestgedrag. Hieronder hebben we een aantal categorieën opgesomd en voorzien van een aantal voorbeelden. Deze voorbeelden zijn niet allesomvattend, maar geven wel een duidelijk beeld van de mogelijkheden.

Fysiek: slaan, duwen, schoppen.

Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen.

Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken.

Relationeel: buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden.

Digitaal pesten: Anonieme berichten versturen via social media, foto's van mobieltjes en webcam op internet plaatsen of wachtwoorden en credits stelen en misbruiken.

2.3 Welke rollen worden er onderscheiden bij pesten?

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat elk kind in klas een rol heeft bij pesten. Het is daarom belangrijk om de verschillende rollen te onderscheiden.

- Pester: initiatiefnemer van het pesten;
- Assistent: doet actief mee met het pesten, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;
- Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;
- Slachtoffer: het gepeste kind;
- Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;
- Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.

2.4 Signalen van pesten

Onderstaande signalen kunnen er op duiden dat een kind gepest wordt, maar dat hoeft niet.

- Blauwe plekken.
- Spullen die "kapot" gaan.
- Zij lijken geen vrienden te hebben, zijn vaak alleen.
- Zij worden als laatste gekozen.
- Geen zin om naar school te gaan.
- Ze proberen dicht bij de leerkracht te blijven.
- Angstig en onzeker.
- Zij zien er bang, neerslachtig en huilerig uit.
- Verminderde schoolresultaten.
- Overdreven clownesk gedrag.
- Afkoopgedrag; geld/snoep of het maken van huiswerk voor anderen.
- Andere kinderen uit jouw klas kunnen ook signalen geven dat een kind gepest wordt. Ze vertellen bijvoorbeeld dat een kind zit te huilen, niet mee mag doen of altijd alleen staat in de pauze.
- Stil zijn
- Vaak last hebben van buikpijn/hoofdpijn

Signalen die erop kunnen duiden dat een kind pest:

- impulsief gedrag
- het omringen met meelopers
- graag de baas willen zijn
- populair willen zijn
- andere kinderen zijn bang voor het kind

3. Preventieve aanpak

Obs De Schalm hanteert zowel een preventieve als een curatieve aanpak om pesten tegen te gaan. In dit hoofdstuk komt de preventieve aanpak aan bod. Er wordt aandacht besteed aan de manier waarop de school pesten wil voorkomen (preventief) en, mocht zich een pestincident voordoen, welke maatregelen de school neemt om een dergelijk incident op te lossen (**curatief, zie H4**).

1. Preventieve aanpak en activiteiten

In deze paragraaf staat centraal hoe wij op De Schalm werken aan een positief pedagogisch klimaat waarin pesten niet thuishoort. Ook staat hier omschreven welke maatregelen wij daarvoor nemen en wat de houding van de betrokkenen is.

Tevens maakt de leerkracht een notitie in de incidentenmap die staat in Sharepoint.

Klassenvergaderingen mbv Goed van Start!

Op de Schalm starten we elk schooljaar in alle groepen met het bespreken van de regels en routines in de klas. Dit doen we aan de hand van klassenvergaderingen zoals deze staan omschreven in de methode Goed van Start.

We doorlopen de fases van groepsvorming en werken de eerste weken tot aan de herfstvakantie veel rondom groepsvorming. Daarnaast wordt het hele jaar stil gestaan bij het functioneren van de groep door het voeren van groeps gesprekken.

Inzet methode Goed Gedaan

Naast het voeren van groeps gesprekken besteden we op De Schalm ook aandacht aan het Sociaal Emotioneel Leren door middel van de methode Goed Gedaan!

Deze 10 lessen worden gedurende het hele jaar ingezet.

Inzet methode Mediapaspoort

Omdat pesten ook steeds vaker voorkomt via sociale media besteden we op De Schalm ook aandacht aan het gedrag van kinderen op sociale media door middel van de methode Mediapaspoort. Deze 8 lessen worden tijdens de Week van de Mediawijsheid in november ingepland.

Inzet methode 'Meidenvenijn in het basisonderwijs'

Wanneer wij op De Schalm ervaren dat de onderlinge relaties tussen meisjes in een bepaalde groep (5-8) niet prettig verlopen, zetten wij de methode '*Meidenvenijn in het basisonderwijs*' in om preventief te werken aan het verbeteren van de groeps sfeer bij meisjes onderling. Door ze bewust te maken van de rollen in een groep en wat bepaalde gedragingen voor gevolgen kunnen hebben voor de ander, werken we aan een preventieve aanpak tegen meidenvenijn.

Afname ZIEN! – Groepsplan gedrag

Twee maal per jaar, november en april, wordt door de leerkrachten de vragenlijsten van ZIEN! ingevuld.

Op basis van deze afname, wordt er met behulp van de gedrags specialist een kindplan of groepsplan Gedag opgesteld.

Monitoring PO Venster:

Om een beeld te krijgen hoe de leerlingen het op school vinden wordt ieder schooljaar door groep 6,7 en 8 de vragenlijst van PO Venster ingevuld. De uitslag van dit onderzoek wordt door de anti pest coördinator en de directeur besproken. Ook wordt er naar het welbevinden van de groep 1 t/m 5 gekeken.

2. Andere preventieve activiteiten/acties

- Alert zijn op voorvallen in school waardoor je pestgedrag gemakkelijker signaleert.
- Met de kinderen praten over pesten/pestgedrag en wat dat voor sociale en emotionele gevolgen heeft.
- Actieve leerlingenraad en ook betrekken/laten nadenken ter voorkoming van pestgedrag.
- Toezicht houden op het schoolplein (voor schooltijd, in de pauzes en bij het naar huis gaan).
- Inzetten van Vertrouwenspersoon en/of Anti Pest coördinator.
- Eventuele deelname aan SOVA-training van Octho.
- Scholing van het team op het gebied van gedrag.

4. Curatieve aanpak

In hoofdstuk 4 staat de curatieve aanpak van onze school centraal. Het gaat hierbij om de maatregelen die wij als school nemen om pestincidenten op te lossen en wat de houding van leerkrachten, ouders en kinderen is. Dit wordt uitgevoerd door de groepsleerkracht met eventuele ondersteuning van de anti pest coördinator.

4.1 Houding leerkracht/directie/ouders en andere t.a.v. pesten

1. Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/verzorgers (hierna genoemd: ouders).
2. De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of het pesten wel of niet aan de orde is, wordt het onderwerp pesten met de kinderen besproken.
3. Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen tegen het pesten. De school hanteert vervolgens het stappenplan zoals beschreven staat in het hoofdstuk curatieve aanpak.
4. Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroepen brengen we kinderen dit al bij: "je moet eerlijk zijn", als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken". Deze regel geldt natuurlijk ook voor de ouders van alle kinderen.
5. Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
6. School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. De leerkracht zoekt dan ook samen met ouders naar een oplossing en pas dan wordt actie ondernomen. Hierbij dienen beide partijen over hun eigen grenzen te waken.

4.2 Curatief groepsgesprek, steungroepaanpak en Herstelaanpak

De Steungroepaanpak is een oplossingsgerichte manier om in een tijdsbestek van dagen/ weken, het pesten te stoppen. (NO Blame methode, Young 2012)

De Herstelaanpak is georiënteerd op het herstelrecht. Deze aanpak is geschikt als er ondanks de Steungroepaanpak toch wordt doorgedaan met pesten.

De steungroepaanpak richt zich op het formeren van een groepje van leerlingen dat helpt om het slachtoffer te steunen en de pester een halt toe te roepen.

Herstelaanpak richt zich op het herstellen van de schade en het schrijven van een herstelplan door de pester. Aan de hand van de situatie wordt bekeken welke aanpak het beste past. De anti pest coördinator voert dit uit.

Uitgangspunten van de steungroepaanpak

1. Straffen helpt niet
2. Het slachtoffer kan zelf niets doen
3. De verantwoordelijkheid ligt bij de groep
4. Geen schuldigen aanwijzen

4.2.1 Eerste gesprek gepeste leerling

Dit wordt uitgevoerd door de groepsleerkracht met eventuele ondersteuning van de anti pest coördinator.

1. Zorg benoemen en delen
2. Vragen naar de visie van de leerling
3. Vragen om verduidelijking/gevoelens en de gewenste toekomst
4. Vragen wie pest, wie steunt
5. Plan voor Curatief groeps gesprek of Steungroepaanpak delen.
6. Samen bekijken wie plaats neemt in de Steungroep.
7. Leerkracht geeft aan dat hij/zij de verantwoordelijkheid op zich neemt om te zorgen dat het beter wordt.
8. Toestemming aan de gepeste vragen om het curatief groeps gesprek of de steungroepaanpak te starten
9. Aangeven aan de gepeste en zijn of haar ouders wanneer het curatief groeps gesprek of de Steungroepaanpak start en wanneer dit wordt geëvalueerd.

4.2.2 Stappenplan Curatief groeps gesprek

Dit wordt uitgevoerd door de groepsleerkracht met eventuele ondersteuning van de anti pest coördinator. De pester mag tijdens dit gesprek niet genoemd worden.

1. Het curatief-groeps gesprek samenstellen
 - Alle leerlingen uit de groep
 - Behalve de gepeste leerling
2. Het probleem duidelijk maken.
3. De verantwoordelijkheid delen: Hoe kunnen we de leerling zich beter laten voelen?
4. Brainstormen over ideeën:
 - Ik-boodschap gebruiken.
 - Concrete acties met leerlingen afspreken en noteren.
5. De verantwoordelijkheid verdelen en positief afsluiten.
6. Evaluaties slachtoffer na 1 week.

4.2.3 Stappenplan Steungroepaanpak

Dit wordt uitgevoerd door de anti pest coördinator.

1. De Steungroep samenstellen
In de Steungroep zitten zo'n 6-8 leerlingen →
 - Pester
 - Meeloper
 - Positieve contacten/vrienden gepeste leerling
 - Sociaal sterke buitenstaanders
2. Het probleem duidelijk maken
3. De verantwoordelijkheid delen/Hoe kunnen we de leerling zich beter laten voelen?
4. Brainstormen over ideeën
 - Ik-boodschap gebruiken
 - Concrete acties met leerlingen afspreken
5. De verantwoordelijkheid verdelen en positief afsluiten
6. Evaluaties slachtoffer na 1 week.
7. Evaluaties individuele leden Steungroep

4.2.4 Steungroepaanpak bij kleuters

Mocht het nodig zijn bij kleuters kan de Steungroepaanpak aangepast worden aan kleuters:

Er wordt een kringgesprek gepland met een selectie kleuters

Er kan gebruik worden gemaakt van een prentenboek over pesten, er niet bij horen of anders zijn.

Er worden vragen gesteld en er komt een 'totemfiguur' bij kijken (bijv. een knuffel of pop)

Het totemfiguur speelt in dit geval de rol van de gepeste leerling en de leerkracht daagt de kleuters uit om ideeën te bedenken en het probleem van de totemfiguur op te lossen.

Deze ideeën kunnen ze toepassen op de kleuter die wordt gepest/buiten gesloten.

Evaluëren wordt gedaan aan de hand van een schaalvraag (welk cijfer geef je het pesten?) of doormiddel van smileys.

4.2.5 Herstelaanpak

Als er kinderen ondanks de Steungroepaanpak blijven pesten, dan kan de Herstelaanpak worden ingezet. De kinderen die toch doorgaan met pesten, dienen dan meer verantwoordelijkheid voor hun gedrag te nemen. Dit wordt uitgevoerd door de anti pest coördinator en de directeur.

Stappenplan Herstelaanpak:

1. Voer het herstelgesprek met de pester en zijn of haar ouders.
2. De pester schrijft een herstelplan samen met de anti pest coördinator.
3. De ouders van de gepeste worden geïnformeerd over het incident en dat er een herstelplan is opgesteld.
4. De ouders van de pester worden geïnformeerd over het incident en dat er een herstelplan is opgesteld.
5. Er worden minimaal 2 evaluatieafspraken op korte termijn ingepland met ouders en pester samen.
6. Er worden minimaal 2 evaluatiegesprekken op korte termijn ingepland met de gepeste. Vraag aan de gepeste hoe het nu gaat.
7. Bij uitblijven van succes: strafmaatregel zie protocol Time-out, schorsing en verwijdering.
8. Bij succes en 3^e evaluatiegesprek inplannen na 3-4 weken met de ouders en pester samen.
9. Bij succes een 3^e evaluatiegesprek inplannen na 3-4 weken met de gepeste.

**Format Herstelplan als bijlage opgenomen in dit protocol.*

4.2.6 Wat als de curatieve aanpak niet werkt?

Het kan voorkomen dat, ondanks dat de curatieve aanpak herhaaldelijk is toegepast, het pesten blijft bestaan. Wanneer blijkt dat na het 3^e evaluatiegesprek de Herstelaanpak niet werkt wordt er overgegaan op het Protocol Time-out, schorsing en verwijdering van OcTHO.

5. Begeleiding bij pesten

1. Adviezen aan ouders

5.1.1. Adviezen aan ouders van gepeste kinderen

- Pesten op school kun je het best direct met de groepsleerkracht bespreken.
- Als je van je kind er met niemand over mag praten, steun dan je kind, geef het kind achtergrondinformatie en maak je kind duidelijk dat de school het voorzichtig zal aanpakken. Voordat je dit belooft, is het raadzaam de school te vragen of ze dit probleem ook daadwerkelijk voorzichtig aanpakt.
- Beloon je kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen.
- Stimuleer je kind tot het beoefenen van een talent en interesses bijv. sport, muziek, scouting.
- Houd de communicatie open, blijf dus in gesprek met je kind. Doe dat niet op een negatieve manier, maar geef adviezen om aan het pesten een einde te maken. Een negatieve manier van vragen is: 'Wat is er vandaag weer voor iets ergs gebeurd?'
- Steun je kind in het idee dat er een einde aan komt.
- Laat je kind opschrijven wat het heeft meegemaakt. Dit kan best emotionele reacties bij je kind oproepen. Op zich is dat niet erg, als het maar hierbij geholpen wordt de emoties te uiten en te verwerken.
- Laat je kind deelnemen aan een sociale vaardigheidstraining.
- Accepteer de situatie niet en probeer het pestgedrag te stoppen.
- Probeer je mening voor jezelf te houden en voorkom uitspraken als: "Het zijn ook rotmeiden, of "Je moet beter voor jezelf opkomen".
- Lees samen boeken over pesten.

5.1.2. Adviezen aan ouders van pesters

- Neem het probleem serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
- Praat met je kind over wat er gebeurt en probeer achter de mogelijke oorzaken van het pesten te komen.
- Praat met je kind over de gevolgen en maak hem/haar gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed aandacht aan je kind.
- Neem contact op met de school, zeker als je merkt dat het pesten doorgaat. Bespreek met je kind dat je dit gaat doen.
- Laat je kind merken dat je het pesten serieus neemt en dat je vindt dat pesten niet mag. Vertel hoe belangrijk je het vindt dat kinderen met elkaar samenwerken en dat alle kinderen zich veilig moeten kunnen voelen!
- Stimuleer je kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij ook buiten de school zichzelf oefent in het onderhouden van sociale contacten.

5.1.3. Adviezen aan alle ouders

- Neem het probleem serieus: het kan ook jouw kind overkomen.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Maak het tot een gemeenschappelijk probleem.
- Vraag om (meer) toezicht op het schoolplein.
- Praat met je kind over school, over de relaties in de klas, over wat groepsleerkrachten doen, hoe zij straffen. Vraag hen ook af en toe of er in de klas gepest wordt.
- Geef af en toe informatie over pesten: wie doen het, wat doen zij en waarom?
- Corrigeer je kind als het voortdurend anderen buitensluit.
- Geef zelf het goede voorbeeld, praat dus niet in het bijzijn van het kind negatief over andere kinderen of ouders.
- Leer je kind voor anderen op te komen.

Wanneer het probleem in jullie ogen niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan kan je de directie benaderen voor een gesprek. Als ook dit de onjuiste aanpak van de pestproblematiek niet oplost kan een vertrouwenspersoon worden ingeschakeld. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

2. Wat kan je doen tegen digitaal pesten?

- Zorg dat je weet waarover je het hebt. Ga zelf (op social media) zoeken, downloaden en mp3tjes delen. Je leert zien welke risico's er voor je kind zijn, maar ook hoe leuk het voor kinderen is.
- Begeleid je kind. Leer je kinderen om te gaan met de favorietenlijst. Zo kom je ook op een natuurlijke manier te weten welke ontdekkingen je kind heeft gedaan. Leer je kind ook om nooit zelfstandig spelletjes en programma's te downloaden.
- Praat over internet. Vertel je eigen ervaringen en vraag je kinderen wat zij allemaal doen en meemaken en hoe ze dat vinden. Als je de internetwereld kent en hier belangstelling voor toont, zal je kind eerder naar je toekomen als dat nodig is. Bouw wederzijds vertrouwen op.
- Wees erbij als je kind lid wordt van een site. Om spelletjes en andere leuke dingen te doen op een site, moet een kind zich soms registreren. Als je er zelf bij bent kun je zien welke gegevens waar naartoe gaan.
- Zorg dat je kind nooit persoonlijke informatie op internet geeft. Leer je kind om altijd een schuilnaam te gebruiken. Dat is heel gebruikelijk op internet. Leg je kind ook uit om geen namen, telefoonnummers of adres ergens achter te laten, zelfs niet op een eigen homepage. Denk bijvoorbeeld aan de naam van de school, van vriendjes en vriendinnetjes of broers en zussen.
- Wordt je kind digitaal gepest, maak een screenshot van bijvoorbeeld de app of website.

3. Begeleiding op school

5.3.1 Begeleiding slachtoffer

- Ga het gesprek met het gepeste kind buiten de les aan. Bijvoorbeeld na schooltijd of in de pauze. Zo voorkom je dat andere kinderen mee kunnen luisteren en het kind een onveilig gevoel krijgt.
- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest.
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor, tijdens en na het pesten.
- Bespreek samen met de leerling wat hij/ zij al heeft gedaan om het pesten te stoppen.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Zorg dat je niet meteen in alle emoties tot handelen over gaat. Laat merken dat je wilt helpen maar doe niets buiten de leerling om, want juist daar zijn veel leerlingen zo bang voor.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen, hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- Eventueel inschakelen hulp: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.

2. Begeleiding pester

- Ga het gesprek met de pester buiten de les aan (elke leerling heeft recht op een veilige schoolomgeving)
- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen). Stel jezelf de vraag: wat wint/krijgt dit kind wanneer het anderen pest. Waarschijnlijk is dit de achterliggende reden.
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest, belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Eventueel zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.

- Eventueel inschakelen hulp: sociale vaardigheidstrainingen, Jeugdgezondheidszorg, huisarts, GGD.

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie.
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan.
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt.

6. Organisatie

Dit hoofdstuk heeft betrekking op de organisatie van De Schalm. U kunt hier een overzicht vinden van personen/instanties die de school kan inschakelen. Daarnaast wordt een beschrijving gegeven van de (verplichte) scholing.

6.1 Contactpersonen

- Antipest coördinator: Inca Bodewes
Aanwezig op: dinsdag, donderdag, vrijdag
Emailadres: inca@octho.nl
- Vertrouwenspersoon: Liezethe Heijboer

6.2 Externe hulp

- GGD Zeeland Jeugdverpleegkundige Lonneke de Vliet
- Indigo: ouders melden aan, kind kan training volgen, wordt ingezet bij complexe problemen.
- Voor groep 8 is er de Weerbaarheidstraining Weerbaar naar het VO . De training is om de overgang naar de brugklas makkelijker te laten verlopen.

6.3 Training

De Anti-pest coördinatoren van Octho hebben in schooljaar 2016-2017 een training gevolgd. Jaarlijks komen zij bij elkaar om bijzonderheden te bespreken en de protocollen up to date te houden.

6.4 Bronvermelding

- Cursus Anti pest coördinator RPCZ 2016-2017
- Verbindend leiderschap in een uitdagende groep – Boaz Bijleveld

Yes! Ik kan het! - herstelplan

Naam: _____

De school wil graag dat jij je normaal gedraagt richting anderen onder schooltijd, tijdens de pauzes maar ook na schooltijd. Dit betekent dat je bijdraagt aan een positieve, fijne en respectvolle sfeer richting leerkrachten, leerlingen en anderen.

1. Zo ziet normaal gedrag er van mij uit:
 - a. In de klas: _____
 - b. Op het plein: _____
 - c. Na schooltijd/online: _____

2. Wat doe ik als iemand mij uitdaagt:
 - a. In de klas: _____
 - b. Op het plein: _____
 - c. Na schooltijd/online: _____

Je hebt nu een plan. Dit wordt samen met je ouders besproken, maar zorg er zelf voor dat je dit uitvoert. Natuurlijk mag je wat extra hulp regelen, want hulp is altijd fijn!

- d. Hoe kan de juf of meester me hierbij helpen? Hoe regel ik dat?

- e. Hoe kan mijn beste vriend(in) me hierbij helpen? Hoe regel ik dat?

- f. Hoe kan mijn vader/moeder me hierbij helpen? Hoe regel ik dat?

Handtekening ouder(s):

Handtekening leerling:

Incidentenformulier

Datum:

Betrokkenen:

Omschrijving incident:

Besproken met:

Gevolg/consequenties/maatregelen:

Eventuele vervolgspraak:

Ingevuld door:

Gespreksformulier gesprek met het slachtoffer

Afstemmen

Probeer de leerling geruste te stellen.

- Fijn dat je er bent.
- Ik ben blij dat we samen even tijd hebben voor een gesprek.
- Goed dat we met elkaar even praten.

Hoe gaat het met jou?

Probeer de leerling te laten openen

Probeer de leerling te laten praten

- Ga je graag naar school?
- Wat voor een weer is het in de groep?
- Heb je veel vrienden?
- Ik heb het gevoel dat je je de laatste tijd niet op je gemak voelt, klopt dat?

Hoe gaat het met jou?

Het gaat er nu niet om wat er precies gebeurt is maar het gaat om het contact.

- Zou je me kunnen vertellen wat er allemaal speelt in de groep?
- Je bent een goede voetballer, maar de laatste tijd zie ik je het niet meer doen
- Ik zie je zo vaak alleen spelen op het schoolplein?

Wens naar verandering

Vraag of de leerling graag wil dat het weer goed komt of weer beter gaat op school.

- Ik zie je zo graag lachen, wil jij dat ook weer?
- Stel voor dat alles weer kan worden zoals vroeger, wil je dat?
- Se situatie is nu niet leuk, dat moet veranderen, vindt je ook niet?

Positief betrokken zijn

Neem duidelijk stelling tegen het pesten en geef hoop op een oplossing.

Vorm geen oordeel!

- Het is niet oké wat er gebeurt: het moet veranderen.
- Niemand moet bang naar school gaan.
- Ik weet zeker dat de situatie gaat verbeteren.
- Ik heb er vertrouwen in dat we er met z'n allen uit komen.

Uitleg steungroepaanpak

Geef duidelijke uitleg van de steungroepaanpak.

*steungroep

- Ik ga met enkele klasgenoten praten.
- Met hen ga ik overleggen hoe we de situatie in de groep kunnen verbeteren.

- Er zitten leerlingen in de steungroep die je leuk vindt, maar er zitten ook leerlingen bij die niet aardig tegen je deden.

Uitleg steungroepaanpak

Geef duidelijke uitleg van de steungroep aanpak

*slachtoffer erbuiten houden.

- Jij zit niet in de steungroep.
- Jij hoeft er niet bij te zijn.
- Ik ga het groepje samenstellen.
- Ik ga met de steungroep praten.

Uitleg steungroepaanpak.

Geef duidelijke uitleg van de steungroepaanpak

*geen staf

- Niemand krijgt de schuld.
- Niemand krijgt straf.
- Ik ga met het groepje vooruit kijken: wat kunnen we doen om het beter te maken?
- Niemand komt in de problemen door de steungroep.

Uitleg steungroepaanpak.

Geef duidelijke uitleg van de steungroepaanpak

*samenstelling steungroep.

- Ik ga de leerlingen uitkiezen.
- Er komen leerlingen in die je leuk vindt.
- Er komen ook leerlingen in die aardig tegen je deden.

Wie vindt jij dat er in ieder geval in de steungroep moeten? Wie kunnen jou helpen?

Checken

Controleer of het slachtoffer alles begrepen heeft.

- Snap je wat mijn plan is?
- Weet je nu wat er allemaal gaat gebeuren?
- Heb je nog vragen?
- Is er iets wat je wilt vertellen?
- Wat vond jij van dit gesprek?

Nieuwe afspraak.

Maak een afspraak voor een nabespreking.

- Ik wil over ongeveer een week weer met je praten.
- Wanneer zullen we afspreken.
- Als er iets belangrijks gebeurt vertel ik je dat.
- Je kunt in de tussentijd altijd naar mij toe komen.

Gespreksformulier

Evaluatiegesprek met het slachtoffer

Afstemmen:

Probeer een goede sfeer te creëren.

- Fijn dat je er bent
- Ik ben blij dat we samen even tijd hebben voor een gesprek
- Goed dat we weer even met elkaar praten

Hoe gaat het nu met jou?

Wees nieuwsgierig.

- Hoe ging het de laatste week/weken
- -Hoe voel je je nu?
- Is er iets verbeterd? Wat is er verbeterd?
- Wat heb je gemerkt?

Conclusie:

Goed

- Fijn dat het zo goed gaat heeft
- Ik wil dat het zo blijft praten
- Als het verandert, moet je gebeuren

het vertellen

Niet goed

- Vervelend dat het niet geholpen
- Ik ga nogmaals met de leerlingen
- Wat vind jij dat er nog moet

Checken

Controleer of alles begrepen is

- Heb je nog vragen
- Is er iets dat je wilt vertellen?
- Wat vond je van deze actie?

Gespreksformulier gesprek met het steungroep

Afstemmen

Probeer een goede sfeer te creëren.

- Fijn dat jullie er zijn
- Ik ben blij dat we samen even tijd hebben voor een gesprek.
- Goed dat we met elkaar even praten.
- Geef de leerlingen een hand

Doel van de samenkomst

Vertel waarom we bij elkaar zijn

- Ik heb een probleem
- Ik heb jullie hulp nodig
- Het gaat niet zo goed met
- vind het niet leuk op school
- Ik wil dat de situatie verbetert
- Ik heb jullie nodig om het te veranderen

Positief betrokken zijn

Neem duidelijk stelling tegen het pesten en geef hoop op een oplossing

- Het is niet in orde wat er gebeurt : het moet veranderen
- Niemand moet bang naar school gaan
- Ik weet zeker dat de situatie gaat verbeteren
- Ik heb er vertrouwen in dat we er met z'n allen komen

Adviseer alle leerlingen van de steungroep

Het is aan jullie

- Jullie zijn gekozen om de sfeer in de groep te verbeteren
- Ik wil dat ieder van jullie iets bedenkt
- Als iedereen iets verzint gaat het zeker lukken
- Jullie gaan er voor zorgen dat deze situatie stopt

Een gezamenlijke zoektocht naar de oplossing

Geen straf

- Niemand krijgt de schuld
- Niemand krijgt straf

- Ik wil vooruit kijken: wat kunnen we doen om het beter te maken?
- Niemand komt in de problemen door de steungroep

Ideeën verzamelen

Laat iedere leerling iets bedenken

- hebben jullie een idee wat kan helpen?
- wat kun jij doen om de situatie beter te maken?
- vertel nu eens één voor één wat jij bedacht hebt
- ik wil dat je de ik-taal gebruikt
- ik wil dat je iets concreets verzint: vertel heel precies wat je gaat doen

Checken

Geef een overzicht van wat bedacht is

- dus jij gaat ... doen, klopt dat?
- en jij gaatdoen?
- noteer de ideeën en voornemens
- heeft iemand nog vragen?
- is er iets wat jij wilt vertellen?
- wat vond jij van dit gesprek?

Bedanken

Bedank de leerlingen voor hun ideeën en steun

- ik wil jullie bedanken voor jullie hulp
- jullie hebben goede suggesties gegeven
- ik vertrouw op jullie steun
- ik weet zeker dat het gaat lukken

Nieuwe afspraak

Maak een afspraak voor een nabespreking

- Ik wil over ongeveer een week weer met jullie praten
- wanneer zullen we afspreken?
- als er iets belangrijks gebeurt vertel ik jullie dat
- je kunt in de tussentijd altijd naar mij toe komen

Gespreksformulier evaluatiegesprek met de steungroep

Afstemmen:

Probeer een goede sfeer te creëren.

- Fijn dat je er bent
- Ik ben blij dat we samen even tijd hebben voor een gesprek
- Goed dat we weer even met elkaar praten

Hoe is het gegaan?

Wees nieuwsgierig.

- Hoe ging het de laatste week/weken
- Is jouw plan gelukt?
- Heb je je voornemens uitgevoerd?
- Hoe is het precies verlopen?

Conclusie:

Goed

- Fijn dat het zo goed gaat
- Ik wil dat het zo blijft
- Gaat dat lukken?
- Als het verandert, moet je het vertellen

Niet goed

- Vervelend dat het niet gelukt is
- Wat zijn jullie nieuwe plannen
- Wat ga jij aan de nieuwe dingen doen

Checken

Controleer of alles begrepen is

- Heb jullie nog vragen?
- Is er iets dat je nog wilt vertellen?
- Was de steungroep leuk?
- Heeft de hele groep er wat aan gehad?

Bedanken

Spreek je waardering uit

- Fijn dat jullie zo goed geholpen hebben
- Ik ben trots op jullie
- Goed dat jullie allemaal iets bedacht en gedaan hebben.
- Nu volhouden: het moet goed blijven.